

vanju lokacijske dokumentacije. Kako mora imeti en urad toliko moči, da lahko zavira razvoj celotne občine?« sta se razburjala človeka, ki za glavno stavbo na Logu pod Mangartom 31 nimata uporabnega dovoljenja, druge objekte pa sta postavila na črno, in to v Triglavskem narodnem parku! Po njunem naj bi bil za vse kriv mladi tolminski minister za urejanje prostora in varstvo okolja **ing. arch. Božidar Rustja**, ki naj bi razvoj njunega turističnega kompleksa zaviral in vsakič našel kaj, kar pri urejanju dokumentacije ne bi bilo v redu.

PRIMERJAVA Z ZDA IN HAVAJI

Toda Božidar Rustja mora pač skrbeti, da bo TNP ostal tak, kakršnega si želijo naši znanjci — neokrnjen in s čim manjšimi posegi v prostor, prevsem pa z načrtovanimi in ne s črnograditeljstvom. V dolgem odgovoru je zakoncema lepo pojasnil: »Uporabnega dovoljenja za objekt motela nimate zato, ker zanj nikoli niste zaprosili, za športno-rekreacijske objekte pa zato, ker ste jih zgradili brez dovoljenj, na črno. Legalizacije obojega niste najprej uredili zato, ker za predvideno gradnjo niste imeli potrebnega zemljišča v svoji lasti in ste ga pridobivali več mesecev, nato pa tudi zato, ker vas je — kot večino črnograditeljev — prehitela sprememba zakonodaje, ki je odnos do nelegalnih gradenj zaostriča«.

Poleg tega je, piše Božidar Rustja, odločbe o zaprtju objekta izdal tržni inšpektor, ker Terstenjakova nista imela ustreznega dovoljenja po zakonu o gospodarskih družbah, občinski sekretariat za urejanje prostora in varstvo okolja pa je v primeru Terstenjak postopal korektno. »Najbrž se boste strinjali, da si tudi v Ameriki ali na Havajih, kjer ste si po enem od vaših prejšnjih pisanj nabirali izkušnje v turizmu, ne more nihče pridobiti dovoljenja za gradnjo na sosedovem zemljišču,« je še menil tolminski minister.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj inšpektorji odločb niso izstavili prej, ampak šele med turistično sezono. Načelnik inšpektorata odgovarja, da mora biti vsake solidarnosti enkrat konec in da akcija še ni končana. Izvršni svet Tolmina je namreč že večkrat izrekel kritiko, da inšpektorji ne ukrepajo ob vse večjem številu gospodarskih prestopkov in da je tako ravnanje krivično do podjetnikov, ki so se potrudili in svojo dejavnost podredili predpisom ter gradili legalno in ne na črno.

Lahko samo upamo, da bodo tolminskemu zgledu »čiščenja« sledili tudi drugod — ne glede na to, koliko denarja bo kdo imel. Če si zdomec in če imaš dovolj denarja, še ne pomeni, da lahko počneš v rojstni Sloveniji vse, kar se ti zljubi in da te nihče ne more zadržati, da bi uničeval najbolj ohranjen naravni predel v Sloveniji — Triglavski narodni park.

100 let Kocbekove koč na Molički planini

16. avgusta 1894 — torej pred 100 leti — so odprli in blagoslovili prvo planinsko kočo Savinjske podružnice SPD, Kocbekovo koč na Molički planini pod Ojstrico. Zamisel o gradnji te koč je dal **Fran Kocbek** že na ustanovnem občnem zboru 20. avgusta 1893. Na bližnji Korošici je takrat že stalo planinsko zavetišče, ki ga je postavil **J. Frischauf** s pomočjo štajerskega planinskega društva, takrat — l. 1894 — pa je bilo to zavetišče pod varstvom Celjske sekcije DÖAV. Zavetišče je bilo zanemarjeno, zato so se v Savinjski podružnici odločili, da kot izhodišče za obisk Ojstrice postavijo svojo prvo planinsko postojanko, koč na Molički planini. Tudi zato, ker je bil najlepši dostop na Ojstrico skozi Robanov kot.

Svet, na katerem so nameravali postaviti koč, dva ara, je prodal posestnik Moličke planine **Jurij Moličnik** za 5 goldinarjev. Načrt za koč je napravil F. Kocbek po zgledu podobnih koč v sosednjih Alpah. Gradnja te koč je bila zelo zahtevna, saj so les za koč sekali in pripravljali na Vodolah, kjer so postavili tudi apnenico.

Ves gradbeni material so morali znesti dve uri navkreber do Moličke planine. Gradnjo je vodil **Jurij Planinšek**, pd. Kraševac iz Luč, ki je postal prvi varuh koč. Koča je imela dva prostora: pastirski stan (3 x 2 m) in turistovsko sobo (5 x 5,5 m) ter podstrešje z dodatnim prenočitvenim prostorom. Gradnja koč je stala 1408 goldinarjev, čeprav so v predračunu predvidevali le 150 do 200 glđ. V bližini koč je tudi zadosten izvir pitne vode, ki skoraj ne presahne.

Otvoritev koč je bila prava narodna manifestacija. Izletniki so se zbrali 15. avgusta na Ljubnem, od koder so se peš napotili v Luče, kjer jih je svečano sprejela množica ljudi in mladine s slovenskimi zastavami in slavolokom z napisom Dobro došli! Slava vam, ki ste naši! Na poti proti Planinšku in Molički planini so izletnike na tamkajšnjih kmetijah sprejemali z mlaji, cvetjem na oknih in s strelji topičev. Zvečer 16. avgusta je bila slovesna otvoritev in blagoslovitev koč. Otvoritev sta se udeležila poleg številnih gostov tudi F. Kocbek in predsednik Slovenskega planinskega društva **F. Orožen**.

Na občnem zboru Savinjske podružnice 29. julija 1894 so na predlog mozirskega kaplana

20 LET JE MINILO OD USTANOVITVE DELAVNEGA DRUŠTVA

SPOMIN NA ROJSTVO PD VIHARNIK

TONE STROJIN

Na idejo, da bi ustanovili planinsko društvo tudi za delavce republiških upravnih organov, sem prišel nekega poznojesenskega novembra 1974. To je bilo obdobje živahnega ustanavljanja različnih sindikalnih PD po podjetjih. Večji državni sistemi, kot PTT, železnica, grafičarji in drugi, so že dalj časa imeli svoja, in sicer zelo uspešna PD, dotirana od uprav oziroma vodstev podjetij.

Zakaj torej ne bi imeli planinskega društva tudi v državni upravi?

Računal sem s kadrovske bazo, saj je državna uprava že takrat štela več tisoč ljudi, pa tudi na finančno podporo izvršnega sveta in sindikalnih podružnic posameznih državnih resorjev, na mrežo poverjenikov, na prostore za sestajanje, na možnosti za predavanja in še na marsikatero ugodnost.

Znano mi je bilo iz Planinskega vestnika (glej PV 1951/228, 1952/81), da se je že nekoč ustanovljalo planinsko društvo Vladne ustanove, ki je na Krimu (1107 m) — takrat na vrhu še ni bilo vojaškega objekta — načrtovalo svojo planinsko kočjo. Dejansko je bilo že izvedenih nekaj akcij, med njimi markiranje nekaj poti na Krim.

Antona Aškerca kočjo poimenovali v čast zaslužnega načelnika podružnice »Kocbekova kočja na Molički planini«.

Postavitve kočje je ugodno vplivala na obisk turistov v ta predel Savinjskih Alp. Prejšnja leta je obiskovalo Ojstrico 15 do 20 planincev, leta 1895 pa je Ojstrico obiskalo že 44 planincev; večina je prišla iz Luč preko Planinška. Kocbekovo kočjo so obiskovali tudi mnogi nemški planinci, ki so hvalili stanje kočje in novo, Kocbekovo pot na Ojstrico po vzhodnem grebenu.

Po prvi svetovni vojni je Slovensko planinsko društvo prevzelo od DÖAV kočjo na Korošici, ki je bila leta 1912 temeljito obnovljena, Kocbekovo kočjo na Molički planini pa so prepustili Ferijalnemu savezu, ki je kočjo popolnoma zanamiral in opustil. F. Kocbek je v protestnem pismu decembra 1929, naslovljenem na SPD, pisal, da ga je »sram, da bi ta planinski brlog še naprej nosil njegovo ime«. Da bi ga potolažili, so na odboru Savinjske podružnice (17. 6. 1930) sklenili, da se dom na Korošici preimenuje v »Kocbekov dom na Korošici«.

Kočja na Molički planini je danes v zelo slabem stanju, kljub temu še vedno kljubuje časom in vremenu, čeprav je opuščena že skoraj 80 let.

Zoran Tratnik

Ker sem bil takrat svetovalec Ustavnega sodišča Slovenije, kjer sem za idejo imel vso podporo, z ustanovitvijo nisem dosti odlašal. Povabil sem k sodelovanju še nekatere, za katere sem vedel ali izvedel, da so navdušeni za gore, da smo imeli nekaj pripravljanih sestankov. Ime društva Viharnik smo določili kasneje.

ZARES GORNIŠKA DEJAVNOST

Če se nekoliko ozrem v tiste čase, smo hoteli s tem planinskim društvom premostiti nepovezanost številnih delavcev republiških upravnih organov, ki smo bili gorniki, vendar se med seboj nismo poznali. Tem smo hoteli dati priložnost, da organizirano hodimo na izlete v gore, kamor sindikalne podružnice niso organizirale svojih izletov.

Dalje smo upali, da bomo s potencialom, ki je bil med delavci republiških upravnih organov, dobili dovolj delovno in podjetno PD, morda celo eno od boljših PD v Ljubljani in Sloveniji. Že v začetku smo se dogovorili, da namen društva ne bo gospodarsko materialna dejavnost, pač pa resnično gorniško izletniška, kulturno propagandna in informativna dejavnost.

Iniciativni odbor PD se je sestajal na več mestih, tudi na PZS, saj so bile zvečer seje v državnih organih zaradi vratarjev (družbena samozaščita) organizacijsko težko izvedljive, zlasti za prihod tistih članov, ki niso bili delavci državnega organa, kjer je seja potekala, ker jih vratar ni mogel poznati.

Kljub vsemu smo kmalu imeli ustanovni občni zbor v stekleni dvorani takratnega Izvršnega sveta Slovenije. Če pomislim, da so bile tam lahko le izredne proslave, sprejemi ali obravnave ustavnega sodišča, potem je bilo PD Viharnik na samem začetku kar lepo sprejeto v vladnih krogih.

Ko sem kot delovni predsednik vodil ustanovni občni zbor, je pred menoj sedelo kar nekaj vodilnih republiških funkcionarjev, ki so se pozneje aktivno vključili v delo društva. Ker sem bil pisec osnutka društvenih pravil, sem jih bil na ustanovnem občnem zboru dolžan obrazložiti. Spominjam se, da se je v razpravi živahno oglašal **dr. Branko Premrov**, takratni sekretar za zakonodajo izvršnega sveta, enako **Jernej Mlakar**, takratni republiški inšpektor za delo. On je tudi postal prvi predsednik planinskega društva Viharnik.

ZAKAJ IME PD VIHARNIK?

Nismo hoteli biti stereotipni in se poimenovali kot stroka ali organ, pa tudi po mestu se nismo